

RÄ THOGI RA KALBARIO

Mireya Muñoz Bautista
Compiladora

Rä nt'engänoya Hñahñu, bi thoki ha rä hmunts'ä'befi "ELABORACIÓN DE MATERIALES DIGITALES PARA FORTALECER LAS PRÁCTICAS DE LECTURA Y ESCRITURA EN LENGUAS INDÍGENAS", ha rä dängä hnini, Hñunthe, Njunthe. Guto zänä,2019. Bi `yot'ä rä ts'ohni rä: Dirección para el Desarrollo y Fortalecimiento de Lenguas Indígenas de la Dirección General de Educación Indígena-DGEI perteneciente a la Subsecretaría de Educación Básica-SEP, ha bi mfats'iui rä Dirección de Educación Indígena de la Subsecretaría de Educación Básica del estado de Hidalgo y el Programa de Inclusión y Equidad Educativa (PIEE).

Bi guhnä yä mfädi.

Dirección para el Desarrollo y Fortalecimiento de Lenguas Indígenas. DGEI.

Subdirección de Promoción de la Lectura y la Lectura en Lenguas Indígenas. DGEI.

Bi hoki.

Mireya Muñoz Bautista

Bi mfaste ha yä mfädi.

María del Pilar Rivera Sánchez.

Alfonso M. Díaz Pichardo.

Bi nuda rä t'ofu hñäki.

Ausencio Librado Dominguez

Feliciano Bravo Peña

Bi mfaste ha yä bämhñäpefi.

Miguel Ángel Gutiérrez Varela.

Bi hokä yä k'oi.

Mireya Muñoz Bautista.

Nju'ti

Hinjä sehe rä bojä ge'ä man'a ja rä mui, hänge ja ndunthi mä'r, ngu rä m'ui, rä kohmi ya jä'i ne rä xi 'mhai.

Ha nunä zi tebu `befi pe xi mä hotho t'ofu gä pädihu un'a xi nduntá rä muhui ha nunä xokä hnini rä hyodi Maboza. Mä gä Nohñuua rä xekähnini "Calvario", hangu ra ndängi, tengu yä jamfri, nu'a xä thogui ne temä'ra pe'tsi. Ha njabu gä pädihu tengu nunä hnini ne dä bädi mä `ra yä jä'i `buini ha ra hyodi Maboza ne ga'tho mä `ra to'o dä ne.

Nt'uinxi

Thogi
Hänja ri mudi
Habu hudi
Habu ts'e.
Habu di ntini
Te ma do ja
Te ma dehe ja
Hänja thogi yä pa
Te ma ndäpo ja
Te ma zu'ue `bui
Yä ngu'befi
Yä njundo
Nt'uir'ayonoya

RÄ THOGI RA KALBARIO

Compiladora: Mireya Muñoz Bautista

Thogi

Hidalgo ra nguni hyodi mohotho maxoge M'onda Maboza ma n'a ra hyodi ra nguni Hidalgo ja gekua muts'i yä t'ukä hnini, yä mut'ä hnini. Njabu n'a di ge'yu ra t'ukä hnini ra thuhu Calvario, njabu fadi ga'tho ra njuni ra hnini Maboza.

Nuna t'ukä hnini njuts'i ha n'a ra xekä t'oho, t'ena ge bi thandi ndunthi ya hmi'ki ya zi g'ämui, t'ena ge n'a ra 'behña bi boxä maña ra ndehe ra zi t'oho 'ne bi zudi n'a ra zi Dada Nhesu, ge bi 'yadi ge dā thokua n'a ra nijä di gekua, njabu bi mudi bi ioni bi m'ui ya jä'i.

Ra mudi mi n'a hāngu tho yä zi m'ui di ge'mu ra jeya 1947 'ne 1952, yä mudi jä'i bi m'uidi gekua: na Antonio Huizache, na Micaela Vega, na Paula Ramírez, na Anselma Pérez, na Eusebio Francisco, na Balbina Ramírez, na Inés Francisco, na Victoria Vega, na Reyna Ramírez, 'ne na Alejandra Sánchez.

CAPILLA DEL SR. DEL CALVARIO.

Hänja ri mudu

Calvario ja di gekua thoki hanja bi thogi ra zi Dada Ñhesudi ge 'bu bi mhihi 'ne bi thotä ha n'a rap onza 'ne ja bi thuni, hänge t'embi "ra t'oho gä du ra zi Dada"

Gä pengihu ra thogi hänja, mbeñ' Äjuää zi Dada ñhesu, njabu bi thu'tsuäbi hanja ra zi Dada bi ts'its'i habu bä tho, ha nuna t'cho Jesrusalen, ri hñats'i nuna zi t'oho hänge njabu. Ngu ri thogi yä jeya ri mpadi tho, pe'tsä h'a ra ponti xi ra dāngi gä xido ma ña ri bots'e ra 'rede gä do, 'ne mbo ra nijä xä njät'i hänja bi tho ra Zi Dada Ñhesu ga'tho na'ä te bi t'o'tuabi.

iESCALINATA PRINCIPAL
(CALLE PRINCIPAL)

Habu hudi

Habu hudi n'a ra t'ukä hnini, faxkägihu, njabu gä padihu hänja ra m'ui nuna t'okä hnini yä t'oho, yä 'batha, xä tse o xä pa.

Calvario ri gohi mboxihyadi di gehni Maboza ra hyodi Hidalgo, ra dängät'eni 202, ra dä'ñu Mexico-Laredo, ja di njuts'i nuna hnini, tits'i 1813 t'eni ngats'i nuna hnini, t'embi paralelos 20°44'20" latitud Mahuifi 'ne 99°22'58" longitud 'ñuhyadi nuni t'embi Meridiano de Greenwich.

Ra nguni na hai.

Ngu ya bi mhaá Calvario bi njuts'i ha n'a ra zi t'oho, di ntungi ko nuya yä 'ñutai habu ma ge ja ts'eni ra hyodi nuna t'ukä, hnini: Dängä 'ñutai ra 'befi, ra 'ñuú Santa Anita'ne ra dängä 'ñutai Las Palmas. Pe'tsi kut'a dängä nt'engä huähi, 'ra yä xekä hai 'bui to yä uenda ha nu ra 'raa yä munts'ä xeni.

LOCALIZACION

QUERETARO

S.L.P.

VERACRUZ

Zimapan
Col. Salvador

HIDALGO

PUEBLA

ESTADO
DE
MÉXICO

TLAXCALA

MAPA DE UBICACION TERRITORIAL DE ZIMPAN

MAPA DE LA CIUDAD DE ZIMAPAN

UBICACION DEL CALVARIO EN ZIMAPAN

Habu ts'e.

'Bui getu ko Mabuza, to'o di ñhoui mahufi ra hmunts'ä xeni Detzani, mboxhyadi Santa María, ra m'othe 'ne Los Pilares; Mak'angi La Sabina, Mapuni ko Maboza. Ya

'Bui 'bugdu nkoyä Mabuza, to'o di ñhoui mahufi ra hmunts'ä xeni Detzani, mboxhyadi Santa María, ra m'othe 'ne Los Pilares; Mak'angi La Sabina, Mapuni ko Maboza. Ya 'bui ndunthi yä jä' i.

Njabu ja 'nehe ra dä 'ñutai ra thuhu Avenida del Trabajo go di ñhoui Maboza.

COL. CALVARIO

- LIMITES
- Av. TRABAJO.

Habu di ntini

Te ma do ja Habu di ntini

Te ma do ja
Nuna munts'ä nguú di njuts'i ha n'a 'rok't'oho ha nu ra
nhets'i pe'tsi 1813 t'eni, ha nuna xekä t'oho ya 'bui
ndunthi ya jä'i ja ndunthi ya nguú getu ja, ma 'ra ya t'oho
mah'a ya dängi ngui Muhi, Gosthi Enxe, Gosthi Juárez,
Däxi ngu ma 'raa. Nuna 'rok't'oho sehe ni di njuts'i
madetho Maboza.
Nuna munts'ä nguú di njuts'i ha n'a 'rok't'oho
ha nu ra nhets'i pe'tsi 1813 t'eni, ha nuna
xekä t'oho ya 'bui ndunthi ya jä'i ja ndunthi
ya nguú getu ja, ma 'ra ya t'oho mah'a ya
dängi ngui Muhi, Gosthi Enxe, Gosthi Juárez,
Däxi ngu ma 'raa. Nuna 'rok't'oho sehe ni di
njuts'i madetho Maboza.

COL. EL CALVARIO
EXTENSION TERRITORIAL
5 hec
ALTURA
1,813 m

ELEVACION

EXTENSION
5 hectarias

ALTURA
1,813 m

Te ma dehe ja

Otho ni n'a ra pothe getu, hontse thogi yä ts'othe bi poni di gehni;Maboza, 'ne un ya ts'othe poni di gehni se Calvario. Tsoni ra dehenge'ä.

Otho ni n'a ra pothe getu, hontse thogi yä ts'othe bi poni di gehni;Maboza, 'ne un ya ts'othe poni di gehni se Calvario. Tsoni ra dehenge'ä.

Hänja thogi yä pa

Hänja thogi yä pa ha nuna hmunts'ä nguú xä ñho, yá zana ndoni xi xä pa ha nu yä zana ngodu xi xä tse. Hits'ä 'uai di gekua hontse tsatetho ra hyadi.

Te ma ndäpo ja

Di gekua hints'ä ja yä k'ama ndäpo, mant'ä di 'yot'i, ma ya'hu mi ja yä 'uada, yä ts'u'ta, yä t'ähi, yä zak'thuhni, yä xät'ä, yä pem'ni.

Ha nube ya hingä ndunthi ja yä t'ähi nde bi to'eki bi puni njabu bi za bi thoki yä nguú.

Ha yä nguú yä jä'i xä 'yut'i 'nehe yä ndäpo pa dä nheki xä ñho yä nguú, xä mot'i yä doni, yä ndápo gä nt'othe, hontse ge ä ja di gekua Maboza.

introduce tu texto aqui ...

Te ma zu'ue `bui

Ma ya'bu mi `bui yä haho, mina `banjua, xide, k'eña `ne ma `ra yä zu'ue un `u mi `ñehe yä jä'i ngu nuya: yá ts'udi, ndämfri, t'äxi, deti, oni `ne yä tsat'yo. Ngu xki zotho ma `ra yä jä'i bi puni ga'tho nuyä yä zu'ue nube hontse nu'u pe'tsi ndunthi yä hai tsa dä me'tsi yä mbo'ni.

'Yä ngu'befi

Yä njundo

N'a rä t'ukä ngu'befi rä meti nda Jose Covarrubias Rubio habu di jungá ya t'axto habu rä za ri `nehe xi dä juni xä hña, gehni mä thoni pa dä kuetä má `ra yä do, nehe thoká ya nkuhu, yä do'hmi, ra `u ya mbo'ni ne ja `ba nuua M'onda ne mä `ra yä hai.

Nehe ja mä n'a rä ngu'befi habu n'at''á hoki hont'ä ge to'o rä meti bye rä thuhu Jesus Ocampo ne yä mengu ne di mpafini 150 ya jä'i.

INDUSTRIAS MINERALES

Nt'uir'ayonoya

Nunä 'befi ne yä t'ofu bi munts'ä; Mireya Muñoz Bautista, ha bi 'ungä yä mfädi nu yä jä'i 'bui ha nunä hnini, hänge go jamädiyu ko rä mfats'i bi hogi nunä nfist'ofu

Rä nt'engänoya, nt'ofó hñahñu, rä hñäki rä 'batha rä 'bot'ähi rä hai Junthe, bi thoki ha rä hmunts'ä'befi "Elaboración de libros digitales, para fortalecer las prácticas de lectura y escritura en lengua indígena", bi nzot'ä __ yä nt'engänoya. hñunthe, njunthe., guto zänä,2019.

Fotografía: Mireya Muñoz Bautista
Texto: Mireya Muñoz Bautista
Traducción: Mireya Muñoz Bautista
Ausencio Librado Domínguez